Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 230. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ЖОВТНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 24, 1978 No. 230. VOL. LXXXV.

5000 УКРАЇНЦІВ У БАВНД БРУКУ ВЕЛИЧАВО ВШАНУВАЛИ МУЧЕНИКІВ ГОЛОДУ В 1932-33 рр.

Ред. Володимир Біляєв промовляє під час Дня Жалоби в Бавнд Бруку.

Бавнд Брук, Н.Дж. — Тут в Осередку Української Православної Церкви відбулася велична жалобна урочистість присвячена вшануванню понад 7 мільйонів мучеників жахливого голодового „Голокосту" в Україні в 1932-33 роках та засуджено комуно-московських організаторів народовбивства українського народу.

Жалобне вшанування включало св. Літургію в Церкві-Пам'ятнику, Соборну Панахиду перед Хрестом-Пам'ятником і відправлено Літію біля пам'ятника мільйонам жінок, дітей замучених голодом у 1932-33 роках в Україні.

Програма маніфестації відбулася перед Церквою-Пам'ятником, яка включала відчитання проклямації губернатора стейту Ню Джерзі Брендана Бирна, промову ред. Володимира Біляєва, виступ генерала Петра Григоренка, мистецьку програму та інші виступи.

День Жалоби був попереджений голодівкою під будинком Об'єднаних Націй у Ню Йорку в середу-четвер-п'ятницю, 18-19-20 жовтня ц.р.

В урочистостях взяло біля 5000 тисяч українців з різних місцевостей Америки.

Обширніший репортаж буде поміщений в наступному числі „Свободи".

Ню Йорк готується до відзначення національних річниць

Ню Йорк, Н.Й. — Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — Метрополітальний Відділ УККА інформує, що українська громада цього міста готується до відзначення трьох річниць, а саме: 60-річчя Листопадового Зриву, 40-річчя з дня трагічної смерти сл. п. полк. Євгена Коновальця, командanta Січових Стрільців і основоположника УВО-ОУН та їх першого Провідника і 35-річчя 1-ої Дивізії Української Національної Армії.

Святкування відбудуться в неділю, 5-го листопада ц.р. в годині 4-ій по полудні в залі Фешен Інституту, 225 Захід 24-та вулиця в Ню Йорку.

В програмі передбачено: апель поляглим за волю України, що його переводитимуть комбатантські й молодечі організації; вступне слово інж. Євгена Івашкова (голова КОУАО); святочне слово докторанта Мерилендського університету інж. Юрія Нестерчука, теперішнього керівника Інформаційного Бюра у Вашінґтоні, і мистецьку частину у якій братимуть участь: Театральна Студія Молоді з Філядельфії під мистецьким керівництвом Володимира Шашаровського, яка поставить три картини з минулого п.з. „Листопад". Партиципуватимуть також асистент режисера і сценограф Роман О. Швед, сценарист Михайло Кострицький; при фортепіяні Люда Ковтун.

Того ж дня в українських церквах будуть відправлені Богослужби в наміренні українського народу (в церкві св. Юра в Ню Йорку в годині 12-ій вполудне).

Квитки на імпрезу в ціні 5, 4, і 2 доляри можна набувати в українських крамницях „АРКА" і „ЕКО" та при касі театру. Для молоді до 12-го року життя вступ вільний.

Померла Юлія Баволяк, колишня заступниця головного предсідника УНС

Джерзі Сиґі. — До Головної Канцелярії УНСоюзу наспіла вістка про те, що в суботу, 14-го жовтня ц.р. померла в МекАду, Па., на 80-му році життя Юлія Баволяк, колишня заступниця головного предсідника Українського Народного Союзу.

Юлія Баволяк народилася в 1899-му році в МекАду і стала членкою УНСоюзу в 1918-му році, включаючись рівночасно в активне українське та союзове життя. Заступницею головного предсідника УНСоюзу була обрана у 1929-му році та урядувала на цьому пості до Конвенції у 1933-му році.

Покійна полишила в смутку сестри Марію Тиханську та Анну Янкович і братів Данила та Адама (адвоката) Баволяків. Місцева українська та союзова громада відпровадила тіло Покійної у вівторок, 17-го жовтня ц.р. на вічний спочинок на український католицький цвинтар св. Марії в МекАду.

Важливе для Секретарів Відділів УНС

В минулому тижні наспіли до Головної Канцелярії УНСоюзу повідомлення від декількох Секретарів Відділів, що вони не отримали місячних виказів членів та рахунків на жовтень, хоч такі матеріяли були надані на пошту в днях від 10-го до 13-го жовтня ц.р.

Тому що заходить можливість, що на пошті затратилась якась група таких посилок з виказами і рахунками, дуже просимо Секретарів Відділів, які досі не отримали жовтневих виказів та рахунків їхніх Відділів, щоб вони про це повідомили негайно Головну Канцелярію, телефонуючи „коллект". Зараз після такого повідомлення будуть вислані цим Секретарям Відділів дуплікати виказів членів та рахунків їхніх Відділів на жовтень.

**Головна Канцелярія
Українського Народного Союзу**

ПАПА ІВАН ПАВЛО II ФОРМАЛЬНО ВСТУПИВ НА АПОСТОЛЬСЬКИЙ ПРЕСТІЛ

КОЛИШНІЙ АРХИЄПИСКОП КРАКОВА ВИГОЛОСИВ ПРИВІТ 11-ма МОВАМИ, ВКЛЮЧНО З УКРАЇНСЬКОЮ

Ватикан. — Папа Іван Павло II, ще донедавна польський кардинал Кароль Войтила, архиєпископ Кракова, у неділю, 22-го жовтня, формально вступив на престіл Вселенського Архиєрея під час скромної інсталяційної церемонії, замість традиційної коронації, вітаючи понад 300 000 присутніх на площі св. Петра і в 45-ох країнах світу, куди передавано інсталяцію на телебаченні, привітами 11-ма мовами, між ними українською, кажучи: „Щирий привіт і благословення для всіх українців і русинів в цілому світі".

Скромний церемонія́л формального вступлення на Апостольський Престіл Папи Івана Павла II і Служба Божа відбулися на площі перед базилікою св. Петра, подібно як це було 3-го вересня ц.р, коли відбулася інсталяція Папи Івана Павла І, який відтак помер на удар серця на 34-му дні його понтифікату.

Минулої неділі перший в історії Католицької Церкви слов'янський Папа і перший неіталійський Вселенський Архиєрей за останніх 455 років, звертаючись до вірних у своїй проповіді, закликав їх: „Пам'ятайте мене у своїх молитвах сьогодні і завжди, моліться за мене, допоможіть мені служити Богові, Церкві і людству."

На інсталяції були присутні представники 102-ох держав світу, між ними королі, князі, президенти, прем'єри тощо, включно з президентом комуністичної Польщі Генриком Яблонським, як теж представники інших християнських і нехристиянських Церков. Делеґацію ЗСА очолювали конґресмен Томас О'Нілл, спікер Палати Репрезентантів, і д-р Збіґнєв Бжезінські, головний дорадник Білого Дому для справ крайової безпеки. Між 300 000 присутніх на площі св. Петра було багато поляків, що прибули з Польщі чи інших країн світу, які вітали нового Папу польським многоліттвієм „Сто лят".

Коментатори підкреслюють, що своїм привітом в 11-ох мовах, між ними мовами Центральної і Східньої Европи, а саме, польською, українською, російською, чеською і литовською, Папа Іван Павло II підкреслив дійсну універсальність Католицької Церкви.

Як і його попередник Папа Іван Павло І, так і Іван Павло II відмовився від традиційної коронації, а головною ознакою його формального вступлення на Апостольський Престіл було покладення на нього „паллюм", тобто столі з білої вовни та вишитими на ній чорними нитками хрестами, як ознаки архипастирської влади і гідности.

Протягом цілого церемоніялу часто можна було бачити на телебаченні маєстатичну постать Блаженнішого Патріярха Української Католицької Церкви, кардинала Йосифа Сліпого. До зворушливих моментів церемонії належали заяви вірности і відданости новому Вселенському Архиєреєві, коли кардинали клякали перед Папою і цілували його перстень. Однак, коли до нього підійшли Патріярх Йосиф і кардинал Стефан Вишинські, примас Польщі, то Папа Іван Павло сам встав із свого престолу, не дав їм клякнути, таким чином вшановуючи цих князів Католицької Церкви, країни яких находяться під комуністичними режимами.

У своїй проповіді 264-ий Папа Римський закликав людство „широко відкрити двері для Христа, для Його спасенної сили відкрити кордони держав, відкрити економічні та політичні системи, великі здобутки культури, цивілізації та розвитку. Не бійтесь. Христос знає, що є в серцях людей. Він єдиний знає."

Папа Іван Павло II зі своїм пастирським жезлом після інсталяції на Апостольський Престіл.

Після інсталяційної церемонії та Служби Божої, яку Папа Іван Павло відправив у сослуженні кардиналів, він зійшов по сходах на саму площу св. Петра, вітаючи представників країн світу, провідників інших Церков і мир'ян, тим знову доказуючи, що не плянує строго додержуватися традиційних формальностей, які існували протягом сторіч. Між іншим, день раніше, під час пресової конференції з акредитованими журналістами до Ватикану, Папа Іван Павло II теж, відмінно від його попередників, особисто вітався з багатьма з них, відповідав на їхні запити, замість тільки виголосити формальну заяву, як теж ставив їм свої запитання.

У понеділок, 23-го жовтня, Папа прийняв на авдієнції представників країн світу, між ними польського президента Яблонського та делеґацію ЗСА.

Мґр Юрій Шимко обраний до парляменту Канади

Мґр Юрій Шимко

Оттава, Онт. — Під час спеціяльних виборів до парляменту Канади, які відбулися 16-го жовтня ц. р., Юрія Шимка, кандидата Проґресивно-Консервативної партії, обрано до Палати Громад із Паркдейльської виборчої округи в Торонто.

Як відомо, 38-річний Юрій Шимко, вчитель по фаху, є генеральним секретарем Світового Конґресу Вільних Українців (СКВУ) та активний в ділянках багатокультурности в Канаді та оборони прав людини в Совєтському Союзі, зокрема в Україні.

Мґр Шимко — це перший член Палати Громад українського роду з Торонто. Крім нього в канадському парляменті є 9 інших українців: сенатор Павло Юзик, головний директор УНСоюзу для Канади, який теж належить до Проґресивно-Консервативної партії, 7 членів Палати Громад із тієї ж партії та Норман Кафік, міністер для справ багатокультурности, який є членом Ліберальної партії.

Мґр Шимко досконало володіє англійською, французькою та українською мовами, що — як вказують коментатори — значно допоможе йому у виконанні обов'язків члена Палати Громад.

Мґр Шимко заступатиме в тій Палаті парляменту виборчу округу, яку раніше заступав д-р Стенлі Гайдаш, колишній міністер багатокультурности, а тепер — член канадського Сенату. Населення Паркдейльської виборчої округи — це до великої міри канадці польського, італійського та українського роду.

Загальні парляментарні вибори відбудуться весною 1979-го року і Проґресивно-Консервативна партія вже найменувала мґр Шимка на кандидата з новоствореної виборчої округи Паркдейл-Гай Парк.

Помер Рамон Меркадер — вбивник Троцького

Москва. — Рамон Меркадер, який 20-го серпня 1940 року вбив противника Йосифа Сталіна, Леона Троцького, помер на Кубі на 65-му році життя.

Пресові агентства інформують, що Меркадер вже від довшого часу хворів на рака і перебував на лікуванні в Гавані. Перед тим вбивник Троцького жив 15 років в Москві і тільки після відкриття хвороби він перенісся до Гавани з надією, що знайде там порятунок, а кращий клімат допоможе йому в лікуванні. Тіло Маркадера спалять в крематорії, а потім, на бажання померщого, перевезуть до Москви.

Меркадер, як відомо, здобувши довір'я в Троцького, приїхав 20-го серпня 1940-го року до його вілли біля Мехіко Сити і замордував цього, як тоді називали Троцького, „комуністичного лідера в екзилі", вдаривши його гострим приладом в задню частину голови. Троцький після цього сильно закричав і його охоронці, вбігши до бюра, зловили Меркадера, але Троцького вже не вдалося врятувати і він помер наступного дня.

Західні аналітики і криміналісти встановили були тоді, що вбивство було пляноване і переведене органами НКВД. Рамон Меркадер натомість заявляв на процесі, що він розчарувався Троцьким і тому виступив проти нього.

Після відбуття 20-літнього ув'язнення в Мехіко, Меркадер переїхав до Москви, де він жив під різними прізвищами і під прихованою адресою аж до часу захворіння.

СУЗАН ФОРД ЗАРУЧИЛАСЯ

Ранчо Міраж, Каліф. — У середу, 18-го жовтня ц. р. із резиденції колишнього президента ЗСА Джералда Форда повідомлено, що їхня дочка, 21-річна Сузан, заручилася із 37-річним Чарльсом Фредеріком Венсом, агентом Тайної Служби, призначеного охороняти родину колишнього президента. Дочка президента є журналісткою-фотографом а її наречений Венс працює приблизно 13 років для Тайної Служби. Вінчання молодої пари заплянововано на червень в наступному році.

Розгортається нова війна між Камбоджею і В'єтнамом

Вашінґтон. — Урядові джерела у Білому Домі і Пентаґоні стверджують, що посилені повітряні бої над територією Камбоджі вказують на продовження військових операцій в'єтнамської армії і на загрозу нової війни між цими двома комуністичними країнами.

Крім того, західні військові розвідчі аґенції передають, що в'єтнамські летуни вживають у повітряних боях совєтські бойові літаки МІҐ-21, які прикривають полети старших американських моделів Ф-5 і А-37 захоплених в'єтнамцями в часі окупації Південного В'єтнаму. Совєтські моделі МІҐ випосажені повітряними ракетами, мають за завдання хоронити в'єтнамське летунство перед чужими літаками. Ці джерела стверджують, що Китайська Народна Республіка розпочала постачати Камбоджі свої, подібні до совєтських, бойові літаки, змінивши тим самим ситуацію, бо досі в'єтнамці контролювали повітряні простори биз жадного спротиву Камбоджі. Керовані китайськими і камбоджськими пілотами літаки стали тепер загрозою для повітряної фльоти В'єтнаму і тому Ганой вирішив посилити охорону своїх літаків і військових летовищ.

Крім того, як інформують пресові аґентства, військове командування В'єтнаму сконцентрувало на пограниччі з Камбоджею більше як 100 000 війська озброєного переважно модерною совєтською зброєю.

Політичні і військові аналітики на Заході роблять висновок, що між В'єтнамом і Камбоджею може розгорітися велика війна, особливо тоді, як у цей конфлікт замішаються Москва і Пекін.

Президент Уґанди замордував 300 000 власних громадян

Лондон, Англія. — Речники Міжнародної Амнестії заявили, що на підставі студій переведених різними дослідними інституціями, президент Уґанди Іді Амін і його соратники, замордували понад 300 000 власних громадян за час їхнього 7-річного панування у цій африканській країні.

У річному звідомленні Міжнародної Амнестії говориться, що поліція Аміна систематично тортурує в'язнів, побиває їх до крови палицями, стосує електричні шоки та вживає інші способи тортур. Загально встановлено, що понад 300 000 осіб загинуло вже в Уґанді з рук тайної поліції президента Аміна. В звідомленні Міжнародної Амнестії говориться, що охоронці в'язниць насилують жінок-в'язнів, а навіть вперше тим в'язням виколюють очі.

Міжнародна Амнестія стверджує, що дуже тяжко є вдержувати актуальну статистику мордів Аміна, але між замордованими знаходяться високі політичні діячі, військові старшини, священослужителі, науковці, молоді, політично незаанґажовані мужчини і жінки.

Звідомлення Міжнародної Амнестії викликало загальне обурення на Заході і протести багатьох гуманітарних установ.

Президент Картер оприлюднить „Другу фазу" пляну боротьби з інфляцією

Вашінґтон. — З Білого Дому інформують, що президент Джіммі Картер у вівторок, 24-го жовтня, оприлюднить „Другу фазу" урядового пляну щодо поборювання інфляції під час виступу, що його передаватимуть на телебаченні і по радіо в 10-ій год. вечора в т.зв. „східній часовій зоні", а в 9-ій год. в „центральній зоні".

Хоча речники уряду підкреслюють, що Президент „ще опрацьовує плян", то подали деякі із можливих пропозицій цієї „Другої фази", яка також буде добровільна, тобто успіх її поля-гатиме від доброї волі працедавців і робітничих спілок, а не примусова.

Передбачають, що Президент запропонує, щоб продуценти добровільно обмежили річні підвишки в цінах продуктів до 5,75 відсотка, а робітничі спілки задовольнилися 7-відсотковими підвишками в заробітних платнях. Однак, як вказують коментатори, профспілки і працедавці вже раніше заявилися навіть проти такої добровільної контролі над зростом в цінах і платнях. Думають, що президент Картер недвозначно натякне, що якщо дана фірма чи робітнича спілка не підчиниться тим добровільним верхнім межам, то уряд може застосувати „відплатні акції", наприклад, відмовитися надати урядовий контракт підприємствові, або переконати Конґрес відкласти законопроєкт, який стосується робітничих спілок тощо.

Дотеперішній спеціяльний дорадник Білодо Дому для справ поборення інфляції, Роберт С. Стравс, який теж є головним дорадником щодо міжнародної торгівлі, незабаром залишить свій перший згаданий пост, а на його місце прийде Альфред Кан, дотеперішній голова Цивільної Аеронавтичної Ради. Стравс хоче прикласти більше уваги проблемам міжнародної торгівлі ЗСА, зокрема старатися зліквідувати постійні дефіцити в тій торгівлі.

На службі української Мельпомени

(Перед прем'єрою драми „Степовий гість" — Студії Мистецького Слова в Ню Йорку)

Репортаж Любови Коленської

Ню Йорк, Н. Й. — „Подужаємо, а як ні, то згинемо за волю, за рідний край", — заявляє „Степовий гість" Максим при кінці першої дії драми Бориса Грінченка цієї ж назви. І ці слова, оце „подужаємо, а як ні, то згинемо", можна б у відповідній мірі та у відповідному значенні сказати і про Студію Мистецького Слова під керівництвом пані Лідії Крушельницької, яка вже у наступному тижні, в неділю, 29-го жовтня ц. р., виставить цю драму в залі популярного серед українців Фешен Інституту в Ню Йорку. Але, послухаймо насамперед, що сказала про цю Студію її справжня „душа", керівник і режисер пані Лідія Крушельницька. Розмова відбулася із підписаним кореспондентом „Свободи" перед однією із проб „Степового гостя".

Хлопці випробовують зброю, що її вживатимуть на виставі „Степовий гість". (Світлив ред. Ігор Длябога)

Проте, нашу розмову про Студію необхідно буде попередити бодай короткою інформацією про її керівника, пані Лідію Крушельницьку. Свої перші кроки в театрі ставила п-і Лідія ще в Україні. Спочатку почала виступати у драматичному гуртку в гімназії, а опісля у студентському гуртку в Станиславові. Відтак студіювала спів і була акторкою театру ім. Монюшки в цьому ж місті. Переїхавши до Львова, п-і Лідія почала студіювати драму і професійний спів, закінчивши свої студії дипломом у видатного співака Адама Дідура в Державній консерваторії у 1939 році. З початком Другої світової війни і окупації українських земель Німеччиною, якийсь час була артисткою Ста-

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

РЕДАҐУЄ КОЛЕҐІЯ У СКЛАДІ (поазбучно):
Любов Коленська, Володимир Левенець, Зенон Снилик (тепер виконуючий обов'язки голови Колеґії), Василь Тершаковець і Євген В. Федоренко.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Загрозлива пропозиція

У 1975-му році на пленарній конференці Організації Об'єднаних Націй в питаннях освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) кремлівські верховоди доручили представникові „суверенної" Білоруської ССР представити проєкт декляраціі, в якій пропонувалося, щоб відтепер уряди всіх держав відповідали за діяльність своїх засобів масової інформації та мали контролю над вістками, репортажами та коментарями закордонних журналістів, які перебувають у даній державі.

Таким чином кремлівські самодержці, які вже мають повну контролю над совєтською пресою та іншими засобами інформацій Совєтського Союзу, старалися, щоб міжнародна спільнота ,,злеґалізувала" цю внутрішню контролю, як теж формально признала Москві право цензурувати писання закордонних журналістів. Ці намагання Москви тоді провалилися, бо ЮНЕСКО, завдяки країнам вільного світу, де існує дійсна свобода преси, а не ,,паперова", як у диктаторському Совєтському Союзі та інших комуністичних державах, проголосувало відкласти цю справу на пізніше і ввести деякі зміни в цю деклярацію

Однак, Совєтський Союз і ряд країн т. зв. ,,третього світу", в яких теж існують тоталітарні режими, вирішили попробувати ще раз, бо під час наступної пленарної сесії ЮНЕСКО, яка проходитиме в Парижі від 24-го жовтня до 29-го листопада, між іншими справами, знову розглядатимуть резолюцію, яка теж пропонує обмежити свободу преси, хоча фразеологія цієї резолюції дещо відмінна від тієї, яку Москва старалася пропхати в 1975-му році.

Фразеологія інша, але ціль та сама: запевнити, щоб диктаторські уряди мали право цензурувати вістки, репортажі і коментарі закордонних журналістів, а тих кореспондентів, які не підчиняться директивам цих урядів — ,,видворювати", чи навіть арештувати.

Отже, згадана резолюція вийшла б тільки на користь комуністичним режимам, які страшенно бояться поширення правди про них, про їхні політичні, суспільні та економічні системи, а також можна очікувати, що на паризькій сесії ЮНЕСКО підтримають її ті країни „третього світу", в яких також існують диктаторські режими.

Натомість можна було передбачувати, що тій резолюції противитимуться всі держави вільного світу, які мають історичну традицію свободи преси, тобто свободи, яка є невід'ємним принципом усіх дійсно демократичних суспільств.

Проте, як інформують з достовірних джерел, деякі кола в Державному департаменті ЗСА стараються злагіднити опозицію до згаданої резолюції і навіть закликають країни вільного світу ,,погодитися на компроміс" і підтримати цю резолюцію на сесії ЮНЕСКО. Проти цих заходів виступила велика кількість американських законодавців, між ними демократичний сенатор Деніел П. Мойніген із Ню Йорку, який вислав державному секретареві Сайрусові Венсові дуже гострого протестного листа, підкреслюючи, що ЗСА не можуть йти на жадні компроміси, які обмежували б свободу преси. Подібно зареаґували журналісти з різних держав вільного світу і з ряду країн ,,третього світу", вказуючи, що якщо ЮНЕСКО схвалить підтриману Совєтським Союзом резолюцію, то це означатиме, що міжнародна спільнота ,,леґалізує" контролю урядів над засобами масової інформації, що зовсім неспівмірне з принципом свободи преси.

Треба надіятися, що делеґація ЗСА на наступну конференцію ЮНЕСКО, як теж делеґації всіх інших свободолюбних держав, категорично відкинуть згадану резолюцію, бо вона не тільки антидемократична, але противиться самій Хартії Об'єднаних Націй.

І. Вовчук

БРЕЖНЄВ — ЩЕ Й МЕМУАРИСТ

(3)

Трухлява імперська будова тримається на страхові. Він був і є тим знаряддям, при допомозі якого большевицька система заглушує в людині почуття гідности і, прищеплюючи їй рабську покору, перетворює її на робочий інструмент. Завдяки героїзмові ,,совєтських людей" — роботів партія, пише Брежнєв, не тільки відновила зруйноване війною господарство, але ,,в багатьох відношеннях Совєтський Союз не тільки догнав, а й далеко випередив в багатьох важливих економічних показниках". На прикладі свого керівництва в двох областях Брежнєв показує зразки мудрого керівництва. Коли будівельники ,,Запоріжсталі" поскаржились йому, що не вистачає цементу, він повчально відповів їм: ,,Цемент, без сумніву, потрібний. Без нього бетону не замісиш. Але далеко важливіше, щоб людина, кладучи бетон на дамбу, розуміла, чому цей бетон треба класти і трамбувати при двадцяти ступенях морозу на сорокаметровій височині. Тому партійні організації в своїй діяльності повинні понад усе ставити завдання виховувати людину". Щоб заглушити в ній людське.

Отож, при соціялістичному будівництві цемент і інші матеріяли не такі важливі, як політична ,,обробка" людини. При замішуванні бетону незрівнянно важливішим складником є марксо-ленінська ідеологія. Блискуче володіючи нею, Л. Брежнєв легко перемагав усі трудноші при відбудові господарства двох областей. В спогадах розповідається, як на конференції Дніпропетровського райкому інженери й робітники чекали від першого секретаря ділових вказівок для усунення неґараздів на будівництві. А він обминув речі другорядні і зосередив увагу на головному, цебто на політично-партійнім засобі в керівництві і поставив питання, як кажуть, руба: ,,Як у нас справи з соціялістичним змаганням? Скажу відверто: дуже погано". А після того, пригадав, як було в часі війни, ,,коли перед вояками ставились важкі завдання, не дивлячись на відсутність матеріялів, майстерень і всього іншого, наочну агітацію використовувано дуже успішно. ,,Коли готувались здобувати Київ, продовжував Брежнєв, ви могли побачити дерево, на якому зрізано кору і написано: Дайош Київ! На клапті дикту — напис: ,,Вояк, завтра ти будеш у Києві". А на будівництві ні лозунгів, ні закликів, ні одного прізвища передовика, жодної цифри — за що і де боремось. Так виглядає справа з унаочненням соцзмагання".Зрозуміло, що після такого виступу соцзмагання було унаочнено: на кожному кроці з'явилися гасла й плякати з закликами і показниками соціялістичного змагання.

Підписані Брежнєвим мемуари складено так, що все зосереджується навколо комісарсько-виховної діяльности першого секретаря в його взаєминах з ,,совєтською людиною", зведеній до механічного робота на відновленні промисловости областей. Всі важливі події в житті України і партійні виконавці, що мали відношення до тих подій, у ,,сочінітєля" випали. З керівників українського ЦК автор не згадує нікого, а з московського керівництва, крім Сталіна, згадано Жданова, як чулого і уважного керівника, який за три дні відповів на листа Брежнєву і вислав лямпи, що їх прошено в листі. Хто зна, чи не на здогад читачів, щоб настрахати нескорених, які не втратили людської гідности, обороняючи свободу думки, штучно притягнуто в спогади без будь-якої потреби того, хто безпощадно і жорстоко боровся з національною ідеєю і свободою думки, — сталінового соратника з олов'яним мозком.

\# #
\#

Перший секретар не тільки відновлював зруйновану у війні промисловість у двох областях України, а й відроджував терор, що розмірами перевищував довійськовий. Автор згадує про це дуже коротко, хоч тій ,,діяльності" він приділює не менше уваги, як відбудові господарства. ,,Доводилось приділяти увагу й таким справам, які не пов'язані з господарством, а вони були важливі". Як перший секретар обкома, він унапрямлював роботу КГБ, міліції і прокуратури в областях в їхній оскаженілій боротьбі проти українських самостійницьких сил, об'єднаних національною ідеєю в боротьбі за державно-політичну волю. Збройно політична боротьба нації, ведена УПА під проводом УГВР проти німецької окупації, не припинилась з відновленням большевицько- російської окупації України після перемоги над німцями, а продовжувалась при всебічній підтримці українського населення. Признаючи це, Брежнєв пише: ,,Треба відмітити, що післявійськовий час вимагав особливої пильности. Не минало й тижня без різних НП (надзвичайні події), ще діяли збройні банди, вночі доводилось чути стрільбу". Вона наганяла страху і на першого секретаря, згадуючи те, він пише: ,,І було б шкода, пройшовши всю війну, попасти під дурну кулю".

Згадуючи про небезпеку для себе, мемуарист Брежнєв промовчує про військові екзекуції в боротьбі проти українських національних сил, не згадує й про жорстокі розправи оскаженілих каґебістів, діяльність яких унапрямлювалась ним в двох областях, щоб забезпечити ,,безпеку й спокій" в поновленій окупації. Все доросле населення перепускалось через каґебівські фільтри і тисячі підозрілих вивозилось з областей до концентраційних таборів. Робітників, що поверталися з німецького ясиру, військовополонених, як запідозрених в зв'язках з українськими націоналістами чи фашистами, транспортовано до північних сибірських просторів. Тодішній московський намісник України, з титулом першого секретаря ЦК — Хрущов, покровитель Брежнєва, на 20-му з'їзді партії, розповідаючи про суцільну депортацію кавказьких народів, в доповіді від ЦК КПСС ствердив, що: ,,Українці уникли від тієї депортації тому, що їх було дуже багато і не було куди їх висилати". В спогадах про відновлення двох областей України автор пише, що діяльність органів безпеки в розшуках за ,,винуватими" проваджено так, щоб ,,Вони не мали можливости уникнути кари".

У вересні 1947 року за великі заслуги автора ,,Відродження" Москва нагородила орденом Леніна. ,,Це була дуже дорога нагорода, — мій перший орден Леніна". Так ми довідуємось, що герой ,,Малої землі" — комісар Брежнєв вернувся з війни без ордена Леніна. Надолужуючи це, він, як став генеральним секретарем в клані ЦК КПСС, удекорував себе орденами всіх підопічних країн царства московського. Очевидно, Брежнєв не Сталін, а тільки майстер з його кузні кадрів, що успадкував від учителя його недовір'я до України, ненависть до людей українських, яких він боїться. В його розповіді про відновлення двох великих областей української землі немає нічого українського, його хлестаковське вихваляння себе скероване на утвердження своєї особи, при відсутності особистості в спогадах.

\# #
\#

Десятиліття ,,отечественa" література соціялістичного реалізму шукала ,,позитивного героя" й не знаходила. Тепер його знайшли в особі автора мемуарів про його героїзм на ,,Малій землі" і у ,,Відродженні" двох областей. Не абияка радість охопила кола партійних вельмож, а з ними й плазуючих рабів ,,отечественної" літератури в союзних республіках. На 23 з'їзді комсомола Брежнєв дістав чергову нагороду — його зараховано до ,,клясиків марксизму й ленінізму". В республіках, краях і областях організовують теоретичні конференції, симпозіюми, засідають партійні активи — все хвалить убогі творіння, політичну жуйку, підписану генеральним секретарем. Павло Загребельний вважає ,,Відродження" за ,,яскраве свідчення і утвердження зв'язку часів наших радянських часів, великим документом пам'яті творення нового світу" (,,Вітчизна, ч. 7, 1978).

Відтворюючи в журналі думки ,,великого докумен-

(Закінчення на стор. 4)

Роман Ільницький

ВИБОРИ В АМЕРИЦІ І УКРАЇНЦІ

Ще тільки тиждень ділить нас від виборів у цій державі і тому не від речі буде пригадати про це українській суспільності та звернути увагу на їх значення не тільки для Америки, але також для нашої етнічної групи, а посередньо також для України.

Вибори 7-го листопада цього року особливо важливі тому, що вони відбуваються два роки після вибору нового президента держави Джіммі Картера. Його дальша діяльність багато залежатиме від того, яких сенаторів і конґресменів вибере народ до Палати Репрезентантів і Сенату. Як відомо, цим разом вибирають одну третину всіх сенаторів і всіх конґресменів. Поділ між партіями в ЗСА не має більшого програмового значення. Часто буває так, що консервативні крила обидвох партій об'єднують свої сили проти ліберальних крил республіканців і демократів. Голосування в Сенаті і в Палаті Репрезентантів не все проходить по лінії партійної приналежности, а більше по лінії інтересів тих груп виборців, яких члени Конґресу репрезентують. Отож й поділ українців на демократів і республіканців не має принципового значення. Нам треба мати впливи в обидвох партіях. А ще важніше нам, українцям, треба масово голосувати у виборах.

Не можна забувати, що у цій державі поважне значення має т.зв. етнічний розподіл голосів. На нього звертають увагу кандидати обидвох партій. Наприклад, є загально відомо, що в ЗСА найвищий відсоток голосуючих є серед американців жидівського походження. На дальших місцях є англійці, ірляндці, німці, шведи. Участь цих етнічних груп у голосуванні вагається між 75 і 85 відсотків. Дуже позаду є мурини, порторіканці, поляки, еспанці, італійці. Ще не визначений відсоток голосуючих українців, але з досвіду знаємо, що він дуже низький.

Звичайно, той факт, що різні етнічні групи по різному ставляться до виборів, має історичне виправдання. Еміґранти із західньо-европейських країн привезли зі собою на цей континент багату традицію демократичних інституцій і тому участь у виборах є виплйвом їх стилю політичного життя з давен-давна. Жиди ж, живучи у розсіянні довгими століттями, навчилися різними способами боронити свої інтереси і тому для них демократичні вибори є винятковою нагодою для того, щоб виявити свою солідарність і згуртованість. Відносини в східній і південній Европі були інші, як в західній і тому й еміґранти звідти не принесли з собою традицій і навиків демократичного життя. Ще гірше було з українцями, які, живучи під ворожими окупаціями, не могли набрати пошани до виборів, бо вони майже з правила були ,,шопкою" демократії, були обманом, підкупством і насильством.

Свідомість причин, які обтяжують нашу політичну ефективність у ЗСА не повинні служити за виправдування нашого теперішнього майже каригідного відношення до виборів в Америці. Навпаки. Та свідомість повинна стати заохотою і внутрішньою потребою позбутися наслідків тяжкого минулого та виявити, що в обставинах свободи, можемо бути повноцінними людьми і громадянами держави. А без участи у виборах, ними ми стати не можемо. В Америці політична верхівка сповняє волю тих, які голосують: до них прислуховуються, їх шанують і навіть бояться. Політичні партії під час виборчої кампанії кидають всі свої сили на ті дільниці міст, де є найбільше голосуючих. Там де їх відсоток спадає нижче 40 відсотків ніхто не заходить, не цікавиться ними, байдужий до їх потреб. Коли б у дільницях міст, де живуть українці, було 80 відсотків відданих голосів, то до них приходили б кандидати. Політичні партії склали б докладну статистику скільки нас є, які в нас настрої, які побажання і вимоги.

Шлях до впливів в Америці веде через вибори. Про це повинні писати наші газети, проповідувати священики і навчати в школі. Іти до виборчої урни (при нагоді кожних виборів!) — повинно стати обов'язком і привичкою кожного українця і українки. Без того не зможемо виплисти на широкі води американського державного життя і не зможемо виповнити нашого завдання супроти цілої нашої громади в ЗСА і супроти України.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Хрещення чи хрищення?

Забрати слово по цьому питанню спонукали мене два голоси поміщені у ,,Свободі" з 26-го вересня 1978 р. (ч.207, стор. 2).

Для успішного розв'язання цього питання слід розрізнити троє слів: хрест, родовий відмінок — хреста (польське krzyż, англійське cross),, хрест, родовий відмінок — хресту (нести дитину до хресту; польське chrzest, англійське Baptism) і Христос (польське Chrystus, англійське Christ).

Вивідними від першого слова є такі слова: схрещення, схрещування, схрестити, схрещувати й інші. Є в українській мові слово ,,крижі", яке відповідає польському ,,Krzyż", але українське слово відноситься тільки до анатомії. У згаданій вище групі слів пишемо ,,е" після ,,р".

На правописні проблеми натрапляємо при вивідних словах від другого слова хрест (польське Chrzest). Для вияснення цих проблем належить вдатися до історії мови. Українське слово хрест (польське Chrzest) розвинулося із старослов'янського Крьстъ. Старослов'янське ір (,,ь") набрало під наголосом вартости повного ,,е": Хрест. Таке саме явище маємо і в інших словах, наприклад: старослов'янське дьнь дало в українській мові день. Є однак в українській мові різниця між того роду ,,е" після ,,р" і після інших приголосних. В другому випадку ,,е" заникало у слабій позиції, наприклад: день. але дня. Натомість після ,,р" ,,е" (зглядно ,,ь") в слабій позиції не зникало, але його артикуляція була досить невиразна: ,,е" — ,,и". В польській мові цього явища нема. В слабій позиції ір (,,ь") не залишив по собі сліду, наприклад: Chrzest, Chrztu (замість Chrzstu).

З огляду на те, що в українській мові ір (,,ь") розвинувся у слабій позиції в голосний (але невиразної артикуляції), наступило питання, що писати: ,,е", чи ,,и"? Писати хрестини чи христини, хрещення чи хрищення і т. д.?

Подібні клопоти є і в наших словах, у яких ір (,,ь") або йор (,,ъ") розвинулися після ,,р" у голосний, наприклад: кров, але кривавий. А був час, коли правопис слова кривавий не був устійнений. Писали: кровавий, крівавий, аж перемогла форма кривавий. Тепер якось ніхто не оспорює цієї форми (у польській мові ці форми звучать: Krew, krwawy).

Є ще більше випадків в українській мові з перемогою ,,и", наприклад: тривога (польське trwoga), дрижати (польське drżeć) і т. д.

У гуцульському діялекті є можливість навіть метатези — тобто переставлення го-

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Ростислав Сочинський

ТРИДЦЯТИЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ

(8)

29-ті з черги Загальні Збори членів Українського Інституту Америки відбулись 11-го листопада 1977 року з участю 62 членів і 18 гостей. Відкриваючи збори, президент Інституту Теодор Джус привітав нових 10 членів і зазначив, що кожний з них це — визначний і передовий член української громади. Інж. О. Балабан поіменно представив їх присутнім. Серед них були: д-р Юрій Кушнір, пані Урсуля Балабан, д-р Ярослав Падох, д-р Євген Стецьків, Володимир Баранецький, інж. Ярослав Рубель, Сімон Заброцький, пані Наталія Загарків-Арікіо та Іван П. Пиріг.

Дальше звітував скарбник УІА адв. Михайло Пізнак. Він ствердив, що помимо прибутків у останнім році, 30 674 дол., у тому 19 980 дол. із членських вкладок і 10 563 дол. з пожертв, що включало 3866 дол. із фонду Володимира Джуса, дефіцит осягнув суму 1721 дол. М. Пізнак пригадав присутнім, що всі пожертви на Інститут звільнені від прибуткового податку і закликав членів підтримувати свою організацію діяльно, духово і матеріяльно.

Маестро Петро Андрусів, голова мистецької комісії, згадав про виставку 21 українських мистців, що закінчилась 12-го лютого 1977 року та інші виставки, про які написано раніше у цьому репортажі.

Далі подав вичерпне справоздання адміністраційний директор Юліян Ревай про різні імпрези, концерти, сходини, наради і події, які відбулись у приміщеннях Інституту та про відвідини цікавих і визначних осіб з Америки і цілого світу.

Після звітів розвинулась дуже жвава дискусія, в якій взяли участь: А. Пащук, І. Стецура, Р. Сочинський, О. Фелишин, Р. Трохимчук, В. Петришин, І. Сочинська-Шиприкевич, Я. Криштальський, М. Тешаковець-Гавриляк та інші. Дискутанти, крім різних критичних зауваг, висловлювали думки і пропозиції щодо поліпшення діяльности Інституту і дальшого його розвитку. Таке пожвавлене зацікавлення станом і майбутньою долею Інституту його членів свідчило про доцільність існування і позитивні перспективи розвитку цієї важливої інституції.

Потім наступив перевибір чотирьох директорів УІА, каденція яких закінчилась. На дальших три роки вибрано директорами: д-ра Івана Флиса, Йосипа Лисогора, інж. Остапа Балабана і д-ра Ростислава Сочинського.

Закриваючи Загальні Збори Теодор Джус закликав членів Інституту підтримати діяльність тих ,,нечислених, що здійснюють так багато" і включитись в різні комісії згідно з їхніми заінтересованнями, охотою та здібностями, щоб посилити працю цих комісій.

Незадовго після Загальних Зборів, а саме, 27 листопада, відбулась цікава культурна імпреза, а саме — зустріч з американським поетом Стенлі Кунічем, яку влаштувало видавництво ,,Сучасність" при участи УІА з нагоди появи збірки його поезій в українськім перекладі. Уривки з його книжки читали перекладачі — сучасні українські поети: Богдан Бойчук, Волфґанг Бурхгардт, Вадим Лесич і Юрій Тарнавський. С. Kуніч прорецитував також деякі свої поезії. Слово про поета сказав Віталій Кейс. Для слухачів, які люблять поезію, цей вечір дав велику естетично-культурну насолоду.

Зближався кінець 1977-го року, 29-ий рік існування УІА. У цьому передріздвяному часі Секція дружин лікарів при УЛТПА влаштувала 10-го грудня в приміщеннях Інституту свою традиційну, вже 15-ту з черги ,,Ялинку" під зміненою назвою ,,Вечір коляд біля ялинки", яка відзначалась гарною концертовою програмою, численною участю слухачів, що створювало святковий настрій.

Після ,,Ялинки" мистецька комісія УІА відкрила 18-го грудня дуже цікаву виставку сучасної української графіки, яка була обмежена до репродуктивних графічних технік, таких як дереворит, лінорит, гравюра, літографія, шовкодрук і монотипія. На думку багатьох знавців мистецтва, українських та інших, виставлені твори були на високому мистецькому поземі. Виставлено твори Архипенка, Андрієнка, Грищенка, Баляса, Гніздовського, Гуцалюка, Левицького, Оленської-Петришин, Венгриновича, а з молодших: А. Мадая, Х. Петровської, Р. Логуша. Після виставки Тирс Венгринович, мистець з Кракова, подарував Інститутові 5 своїх творів і збірку 180-ти екс-лібрістів, вартости понад 2000 дол.

Вже другий раз програмова комісія Українського Інституту Америки влаштувала у власних приміщеннях зустріч Нового Року для членів Інституту і гостей 31-го грудня 1977 року. Ця імпреза виявилась дуже успішною іновацією товариської ділянки в діяльності Інституту. Добірне товариство серед дружньої атмосфери та веселої гутірки провело кілька незабутніх годин, обмінюючись минулорічними рефлексіями та плянами на черговий рік. Зорганізованням зустрічі займався окремий комітет під проводом д-ра Ростислава Сочинського у складі пань: Ірени Стецури, Віри Ґольдман, Ілони Сочинської-Шиприкевич і панів: інж. Андрія Пащука і д-ра Ярослава Воєвідки. Допомогали також, зокрема у декоруванні заль, пані: Марійка Тершаковець-Гавриляк, Таня Тершаковець і панове: Ярослав Криштальський, Роман Стецура і дир. Юліян Ревай. У відсутності президента Теодора Джуса, тепле привітальне слово сказав його заступник інж. Остап Балабан. Прощаючи старий рік, співак Метрополітальної Опери Андрій Добрянський під супровід піяніста Романи Стецури відспівав пісню ,,Життя", слова В. Сосюри, музика Б. Веселовського, і ,,Пастернак" з ,,Гайдамаків" Т. Шевченка, музика К. Стеценка. Присутні, вихиляючи келіхи шампанського, привітали Новий Рік.

Дня 27-го січня 1978 року відбулось перше в цьому році засідання директорів УІА, на якому перевибрано дотеперішню екзекутиву Інституту в складі: Теодор Джус — президент, інж. Остап Балабан — віце-президент, д-р Іван Флис — секретар і адв. Михайло Пізнак — скарбник, проф. Данєл Г. Кейн і д-р Василь Вереш — заступники.

Деякі персональні зміни наступили в складі проводів комісій Інституту, і так, головами комісій вибрано таких директорів:

Теодор Джус — Екзекутивний комітет і фінансова комісія, інж. Остап Балабан — організаційна комісія, інж. Андрій Пащук — програмова комісія, маестро Петро Андрусів — мистецька комісія, д-р Ростислав Сочинський — комісія громадських зв'язків, адв. Михайло Пізнак — комісія студентського фонду.

Від 4-го до 10-го березня 1978 р. заходами чотирьох українських інституцій, а саме: Українського Інституту Америки, Української Вільної Академії Наук, Об'єднання Мистців Українців в Америці та Об'єднання Українських Письменників ,,Слово" (це останнє з уваги на те, що дружина мистця це — відома поетка Наталя Холодна) відбулась ювілейна виставка творів мистця та інших колекторів, Виставка викликала велике зацікавлення серед української громади.

Від 14-го до 30-го березня відбулася виставка для вшанування двох американських мистців Раймонда й Айзадори Дунканів для відзначення їх 100-річчя, яку влаштувала сусідка Інституту Ґалерія Лігоа Дункан з 72-ої вулиці в Ню Йорку. Ця ґалерія свого часу виставляла твори також українських мистців: Баляса, Вирсти, Панчака та інших в Ню Йорку і Парижі.

15-го квітня стараннями програмової комісії Інституту архітект Радослав Жук, професор Мек Гілл університету в Монтреалі мав відчит на тему ,,Українська діяспорна культура, факт чи фікція" і до 30-го квітня виставляв свої праці: ,,Проєкти українських церков".

У травні ц. р. відбулись дві цікаві виставки фотографічного мистецтва: 1/ Лорі Елліс із Маямі, Фла., спонзорована 72 Відділом СУА, і 2/ Олександра Сухенка з Риму, нового члена Інституту, який подарував Інститутові усю свою колекцію фотографій, вартости понад 2500 дол.

В перших місяцях 1978 року наступили деякі поліпшення в організації Інституту. На спільному засіданні 4-ох комісій, що було скликане за ініціятивою інж. А.

(Закінчення на стор. 4)

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ІНТЕНСИВНОЇ ЗБІРКИ НА III СКВУ!

Музичне матіне в Ню Йорку

Оля Гірняк (сопрано)

Піяніст — Юрій Фурда

(О.С.П.). — Музичні матіне, що їх влаштовує щороку 72-ий Відділ Союзу Українок Америки втішаються признанням нашої публіки, завданням яких є популяризувати молоді таланти — серйозних студентів музики. Оформлення таких матіне є дуже дбайливе — гарне приміщення Українського Інституту Америки, добірна публіка, ґутірка за чаєм і солодким, витворюють елеґантну і спокійну атмосферу,що її так трудно найти у галасливому і великому місті...

Цьогорічне матіне відбудеться 12-го листопада, о год. 3-ій по полудні в Українському Інституті Америки, 2 Іст. 79 вул. у Ню Йорку. Головні виконавці — це студенти Українського Музичного Інституту, що працює під невтомним керівництвом проф. Меланії Байлової.

Оля Гірняк, сопрано. Закінчила Пейс коледж у Ню Йорку, де одержала ступінь бакаляра з англійської літератури, а відтак вона вступила до музичної школи Джулярд. Там вона студіює спів під керівництвом італійського маестра Луїджі Дел'Орефіче. Український репертуар вона вивчає під керівництвом маестра Лева Стругацького, професора Українського Музичного Інституту. Оля Гірняк — солістка „Української Опери", а також виступає в хорі „Жайворонки". Вона активна членка СУМА.

Юрій Фурда, піяніст. Закінчив Ріджирс Гай скул у Ню Йорку у 1977 році. Тепер є на першому році School of Visual Arts.

Юрій почав вивчати фортепіян у п-і Наталі Даниш, а опісля працював три роки під керівництвом проф. Олега Левицького; він сьогодні навчається під керівництвом проф. Меланії Байлової. Крім фортепіяна Юрій Фурда вивчав 9 років гру на гітарі у Музичній Групі Третьої Вулиці. Молодий піяніст закінчив Школу Українознавства при Осередку СУМА в Ню Йорку, якого він є активним членом. Він є також членом оркестри „Водограй".

Вони обидвоє виступлять на музичному матіне в листопаді.

Пані Ольга Пітепло, голова 72-го Відділу СУА; голова Виконавчого комітету, п-ні Марійка Боднар та заступниці голови пані Анна Безкоровайна і Олена С. Процюк та всі членки Відділу сподіються на численну участь українського громадянства.

Едмонтонська симфонічна оркестра виступить з українською програмою

Едмонтон, Канада (Н. Д.). — З ініціятиви Клюбу Українських Професіоналістів і Підприємців, Едмонтонська Симфонічна Оркестра, одна з кращих професійних оркестр у Канаді, підготовляє на п'ятницю, 3-го листопада ц. р., год. 8:30 вечора, тут у Ювілейній авдиторії, концерт української симфонічної музики.

Цією оркестрою диригуватиме запрошений гість-диригент Володимир Колесник, колишній диригент та мистецький керівник Київської Державної Опери і Театру, який від осени 1974 року проживає у Торонто. Участь в цьому концерті братиме мішаний хор „Дніпро" під диригуванням Марії Дитиняк, який у травні ц. р. відзначив 25-річний ювілей свого існування. У програмі концерту твори таких українських композиторів: М. Лисенка, Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, Г. Гладкого, К. Стеценка, Ю. Фіяли, С. Яремка, В. Гомоляки, В. Колесника, Д. Крижанівського та М. Калачевського.

Меценатка ФКУ зі Швайцарії

Кембрідж (ФКУ) — Вшановуючи світлу пам'ять чоловіка бл. п. д-ра Петра Ковалева та розуміючи вагу української науки, п-і Леся Ковалева, відома громадська діячка зі Швайцарії, склала на фонд Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету п'ять тисяч швайцарських франків (2640 американських долярів).

Жертвенність п-ва Ковалевих добре відома серед української спільноти з їхніх попередніх щедрих датків на українські цілі. Згадати б хоч би такий благородний вчинок п-ва Ковалевих у 1967 році, коли з нагоди 50-ліття свого подружжя, вони заснували Науково-Літературний Фонд їхнього імени, на який склали 50 000 швайцарських франків; відсотки з фонду призначуючи на щорічні винагороди українських науково-історичних і літературних творів.

Покійний Петро Ковалів був учасником українських визвольних змагань. За Гетьманщини 1918 року працював у Міністерстві закордонних справ, та був у складі дипломатичної місії Директорії в Голляндії. Опинившись на еміґрації, св.п. Петро Ковалів вступив до Женевського університету, де студіював хемію, здобув докторат і довші роки працював по своїй професії. Громадсько-політичну діяльність виявляв, беручи участь у Гетьманському Русі та дописуючи й співпрацюючи з гетьманською пресою.

Д-р Петро Ковалів помер у Швайцарії, 25-го липня 1976 р., залишаючи в глибокому смутку дружину Лесю та сина Богдана з невісткою.

Пані Леся Ковалева — щира українська патріотка, продовжуючи родинну традицію Ковалевих, рішила стати меценаткою українських студій в Гарвардському університеті.

Хрещення...

(Закінчення зі стор. 2)

лосного й „р", наприклад: ірщений замість хрищений.

Отже, як властиво писати? Це питання може розв'язати компетентна наукова установа своїм категоричним рішенням. У більшости випадків словники, які у мене під рукою, схиляються до форм з „е": хрещення, хрестини тощо. Дискусія на цю тему мало що дасть. Вона хіба стане доказом, що нашим науковим установим таки вже найвищий час подумати про авторитетний український правопис.

(„Український правопис" проф. Пантелеймона Ковалева — виданий в 1976 році (перше видання) — розв'язує це питання так: у сполученнях „ри", „ли" між приголосними в постійно відкритих складах:кривавий, чорнобривий, гримати, дригати, дрижати, криниця, кришити, блищати, блискучий, блимати, христити, хрищений,але під наголосом: хрЕст, хрЕщення, хрЕсний,стор.19,розділ„б").

Слово Христос має такі вивідні слова: християнство, християнин, християнський, христосуватися і т. д.

В польській мові слово „християнство" виводять із слова „chrzest", і воно звучить: „chrześcijaństwo".

Давні пам'ятки української мови також знають форму „хрестіянин". Покличусь в цьому випадку на „Граматику слов'янську" Івана Ужевича, написану 1643 року, яка є властиво граматикою української мови. Цю граматику видала вперше Академія Наук УССР в 1970 році в Києві.

Михайло Лоза
Боффало, Н. Й.

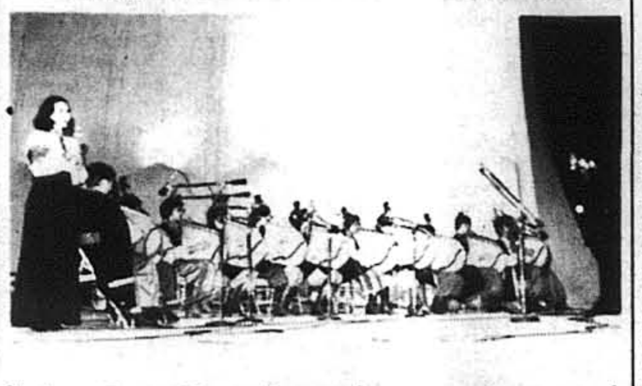
До авторів статтей і дописів

Звертаємось до шановних авторів статтей і дописів, щоб їхні матеріяли, по можливості, були написані на машинці і щоб поміж рядками цього машинопису, евентуально рукопису, був подвійний відступ. Редакція приймає тільки оригінальні матеріяли.

Дописи про відзначування національних річниць, пов'язаних із специфічною датою, таких як: 22-го січня, Листопадові дні, Крутянські імпрези, березневі Шевченківські свята, різдвяні чи великодні та інші імпрези — присилати не пізніше, як 10 днів після влаштування даних імпрез.

Редакційна Колеґія „Свободи"

Бандуристи в Лінкольн Центрі

Солістка Лярисa Магун-Гурин співає при акомпаньяменті Ансамблю Школи Кобзарського Мистецтва.

Українські багаті національні скарби, це немов двері до сердець чужинецького світу, це немов духовий зв'язок, який іноді приносить нам обильні плоди . Ось ще раз, юні бандуристи Ансамблю Школи Кобзарського Мистецтва в Ню Йорку, мали нагоду зарепрезентувати себе як успішні амбасадори української культури.

Дня 9-го вересня ц. р. на великій сцені Дармош Бенд Шелл в Лінкольн Центрі відбувся міжнародний концерт, що його зорганізував Віктор Савицький, автор і продуцент „Ню Йорк Рандеву". Цей визначний артист, який є польського походження, випрацював проєкт під назвою „Тен Мюзес Сентер", якому вже признано з федеральних і стейтових фондів достаточну суму для затруднення 300 різнонаціональних культурних працівників, які з уваги на вік або мовні труднощі не можуть дістати повного затруднення.

У програмі концерту виступили професійні оперові солісти, з таких країн, як: Вірменії, Естонії, Німеччини, Мадярщини, Італії, Польщі та України. Програма Ансамблю Бандуристів тривала 22 хвилини. Бандуристи виступили під керівництвом о. архипр. С. К. Пастухова та з молодою солісткою Лярисою Магун-Гурин, яка за свій сольовий виступ зібрала багато оплесків.

Поява бандуристів викликала підкреслене захоплення публіки, яка прийняла їх довгими і рясними апльодисментами.

Немає сумніву, що цей виступ зробив великий вклад в краще зрозуміння українських культурних традицій для інших національностей,тим більше,що між представниками були: Джанет Лянґсам (Відділ культури міста Ню Йорку) та директор стейтової культурної індустрії Роберт Клярк.

М. Д. Ч.

„Крилаті" влаштовують забаву в Йонкерсі

Спортова ланка „Крилаті" при Осередку СУМА ім. 30-го червня в Йонкерсі вже незабаром, бо 4-го листопада, відзначатиме своє 15-річчя. За цей час вона дуже зросла, поширила свою активність і зміцніла, а спортовці СУМА здобули багато трофейних чаш і відзначень.

Досі найбільш відомими були дружини копаного м'яча, але цього року „Крилаті" пописалися сильними дружинами відбиванки, легкоатлетикою і найновішим додатком — двома дружинами „софтболу". Всі ці спортові дружини мали гарний успіх і здобули велику популярність не тільки серед української громади, а й в американських спортових колах. У цьогорічній Управі „Крилатих", що її очолює друг Володимир Щур, працюють довголітні члени СУМА і молоді дружинники, що вкладають свої здібності та енергію для дальшої розбудови сумівського спорту. Це нелегка і відповідальна праця. Перші засновники спортової ділянки при Осередку СУМА мали на меті не тільки дати юнацтву фаховий спортовий вишкіл, але й нагоду молодечому самодіяльному гуртокові виступати на спортових площах, як українська одиниця, щоб спортові успіхи додавали гордости зі свого національного походження і скріплювали та пожвавлювали сумівське життя в Йонкерсі.

Одним з перших організаторів сумівського спорту в Йонкерсі був друг Роман Глушко, член Крайової Управи і колишній голова Осередку СУМА. Склад Управи „Крилатих" протягом років мінявся, але друзі Р. Глушко і Теодор Гошко незмінно, кожного сезону жертвують свою працю для дальшого зростання і зміцнення спортових дружин. Дехто з людей раніше думав, що спорт не надто спричиниться до виховання молоді, але практика показала, що він викликає ентузіязм і прив'язання до свого рідного, українського. З великим зростом популярности копаного м'яча в Америці, багато наших молодих грачів одержали спортові стипендії до вищих шкіл, а деяких з них вибрано до чемпіонських стейтових і районових дружин.

Але, щоб вести успішну працю потрібно матеріяльних фондів. Український спорт — це одна з важливих ділянок, бо вона у своєрідний спосіб поширює добре українське ім'я в американському світі, а для цього підтримка громадянства є конечною. І тому, в суботу, 4-го листопада, о 9-ій год. вечора, спортова ланка „Крилатих", вже за традицією, влаштовує річну забаву в Домі СУМА при 301 Палісейд евеню, в Йонкерсі. Така річна забава і її успіх дуже важливі для „Крилатих" — це нагода для учасників і гостей не тільки потанцювати й розвеселитися, але й підтримати всіх сумівських спортовців, прихильників, інструкторів, — всіх тих, які стараються здобути найвищі нагороди в ім'я свого народу.

На цьогорічній забаві гратиме оркестра „Іскра", під керівництвом Олеся Кузишина і Ярослава Палилика. Серед присутніх будуть всі наші „спортові зірки", а серед гостей відомі громадські діячі, сенатор стейту Джон Флис і посадник міста Анджело Мартінеллі. Під час забави відбудеться виграша. Замовляти столики можна у п. Степана Палилика — тел. (914) 965-6971.

Надіємось, що українська громада в околиці Ню Йорку підтримає спортову ланку „Крилатих" і загостить на цю річну забаву.

Наталя Невмержицька

Дружину Корчного не випускають з СССР

Москва. — Дружина Віктора Корчного, шахового майстра, який формально програв змагання за світове мистецтво гри в шахи в користь совєтського змагуна Анатолія Карпова, заявила закордонним журналістам, що її силою держать в Совєтському Союзі і не допускають до злуки з мужем. Пані Белла Корчная, якій минуло 47 років життя, підкреслила у розмові з журналістами, що ленінградське пашпортове бюро повідомило її ще у вересні про відмову, але вона не хотіла повідомляти про це мужа, щоб не збільшувати його нервозности.

„Ситуація в грі була дуже напруженою і моя вістка могла його ще більше збентежити", — заявила дружина Корчного, яка особисто стурбована поступованням совєтських чинників, бо її 19-літнього сина можуть в скорому часі покликати до військової служби, а тоді їхній виїзд буде ще більше утруднений.

Віктор Корчной, як відомо, вніс письмо до швайцарської шахової федерації, протестуючи проти незаконного проголошення Карпова чемпіоном світу. Минулого тижня Карпов здобув перемогу відношенням ігор 6 до 5.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Стефанії Салдан

склали 50.00 дол.
на Український Музей в Ню Йорку.

•

Опечаленому Мужеві висловлюємо найщиріші співчуття.
Василь і Мирослава ВИШИВАНІ

ПОДЯКА

У світі є багато різного горя та доки воно у якійсь мірі не заторкне одиниці чи родини, воно є голою абстракцією, більш чи менш холодним поняттям.

І хоч горя не можна зміряти чи зважити, воно може звалитися на людину таким тягарем, що під ним людина може заломатися.

На нас велитенським тягарем звалилося горе тоді, як лікарі ствердили у нашої Лесі присутність невилікувальної хвороби. Та коли нагло

21-го ЖОВТНЯ У 4-ій ГОДИНІ ПО ПОЛУДНІ

Наша ЛЕСЯ

НАША НАЙДОРОЖЧА, НЕЗАБУТНЯ,
НЕЗАСТУПИМА І НЕВІДЖАЛУВАНА
МАТИ І ДРУЖИНА
НАГЛО ВІДІЙШЛА ВІД НАС
У ПОТОЙБІЧНИЙ СВІТ,

цей тягар розрісся до невиносимих розмірів, і тільки негайна і всестороння піддержка наших сусідів, нашої Рідні, наших Приятелів і Приятелів Покійної Лесі *уможливили нам цей тягар перенести, під ним не заломитися.*

І зараз, від глибини наших скривавлених, зболілих серць ми їм складаємо нашу подяку.

Не подаємо їх тут поіменно зі страху, що при тому ми могли б когось скривдити.

І не маємо сили їм віддячитися; тож молимо Всевишнього, щоб Він їм за нас сторицею винагородив. Вдячність же нашу ми понесемо в наших серцях крізь ціле наше життя.

Дякуємо також усім Тим, які віддали Покійній Лесі останню прислугу, а особливо Тим, які в робочий день потрудилися відпровадити Її на місце Вічного Спочинку на Українському Католицькому Цвинтарі Святого Духа в Гамптонбургу, Н. Й.

Дякуємо нашому пароховому Всеч. .. крилошанинові Любомирові Мудрому за відслуження похоронних відправ, за слова прощання і благословлення Покійної на Дорогу Вічного Життя, та за слова потіхи для Родини.

Дякуємо пані Ніні Самокіш за її зворушливі прощальні слова від пластового сеньйорського куреня „Верховинки", та пані Ірині Куровицькій за такі ж прощальні слова від Нюйоркської Пластової Станиці.

Дякуємо п. д-рові Степанові Галамаєві за його слова потіхи для Родини від Організацій Визвольного Фронту.

Нехай Всемогучий Бог має всіх у своїй опіці.

Горем прибиті:
муж — ВОЛОДИМИР ҐУТ КУЛЬЧИЦЬКИЙ
дочки:
КСЕНЯ
СОНЯ

•

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

31-го жовтня

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

буде відслужена

у родинному домі

86-08 107th Street, Richmond Hill, N.Y.

в год. 7-ій веч.

Просимо Родину і Приятелів в цей день з'єднатися з нами у молитвах за душу Покійної Лесі.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими,
що в середу, 18-го жовтня 1978 року, відійшов у Вічність в Мюнхені, Німеччина,
наш Найдорожчий ТАТО і ДІДО

СЛ. П.

Д-р ЯРОСЛАВ МАЛИНЯК

старшина Армії УГА, б. адвокат у Сколім та довголітній голова тамошньої „Просвіти" і „Сокола".

ПОХОРОН відбудеться в Мюнхені, Німеччина, у вівторок, 24 жовтня 1978 р.

У глибокому смутку:
донька — МАРІЯ БУТКОВСЬКА з дітьми РОМАНОМ і ЛЮБОЮ
донька — ТЕОДОРА ФЕДОРЦІВ з мужем ВАСИЛЕМ і дітьми БОРИСОМ, МАРУСЕЮ і РОМАНОМ
та ближча і дальша Родина в Україні, Канаді і ЗСА

ТРИДЦЯТИЛІТТЯ...

(Закінчення зі стор. 2)

Володимир Джус

Теодор Джус

Український Інститут Америки

Пащука, рішено такі засідання надалі відбувати разом, щоб спільно координувати діяльність усіх комісій УІА. Постановлено також зарезервувати приміщення Інституту для членів і їх гостей першої п'ятниці кожного місяця від 6-ої год. вечора до півночі, щоб ,,за склянкою чаю'' ближче познайомитися, обмінятись думками про діяльність Інституту, обговорити пляни на майбутнє тощо.

На засіданні директорів УІА 14-го липня 1978 року рішено, що надалі першенство в користуванні приміщеннями Інституту для вшанування різних імпрез матимуть організації в такому порядку: 1/ Інститут і його комісії, 2/ українські організації — члени Інституту, які регулярно вплачують річну вкладку, 3/ інші українські організації — не члени і 4/ неукраїнські організації, групи чи особи, прихильні української справі, і тільки тоді, коли приміщення будуть вільні.

На цьому ж засіданні з вдоволенням прийнято до відома, що декретом з дня 16-го червня 1978 року Міністерство внутрішніх справ у Вашінгтоні офіційно признало будинок УІА національним історичним пам'ятником разом з іншими 10-ма будинками в місті Ню Йорку. З цієї нагоди доручено президентові, скарбникові й адміністративному директорові поробити відповідні старання, щоб здобути фонди для покриття видатків на удержання цього історичного будинку.

З кінцем літа в Інституті знов зароїлось, як ,,у вулику з бжолами'', різними сходинами, виставками та іншими імпрезами. За ініціятивою д-ра Клементія Рогозинського, мистецька комісія УІА влаштувала від дня 24-го вересня виставку старих і модерних ікон та церковно-релігійних картин. На виставці показано 90 експонатів з колекцій: д-ра К. Рогозинського, д-ра Р. Осінчука, д-ра М. Клюфаса, інж. М. Пежанського, К. Шонк-Русича, д-ра Р. Сочинського та мистців: П. Холодного, С. Гординського, Х. Микитюка, Г. Титли, Т. Осадци, І. Петровської та О. Тулика.

30-го вересня відбувся дуже цікавий і успішний Літературний Вечір з нагоди появи 1-го тому творів Миколи Хвильового, який влаштували Об'єднання Українських Письменників ,,Слово'' та Українське Видавництво ,,Смолоскип'' ім. В. Симоненка. Промовляли: Остап Тарнавський, голова ОУП ,,Слово'', Осип Зінкевич, представник ,,Смолоскипу'' та сучасники Хвильового: Йосип Гірняк і Григорій Костюк. У мистецькій частині твори М. Хвильового читали: Лариса Кукрицька, Володимир Лисняк і Марта Гарасовська.

21. Епілог

І так, наша хроніка-репортаж добігає до кінця. За цих 30 років Український Інститут Америки переживав не раз прикрі моменти, коли зіпсувалась система центрального огрівання, протік дах під час зливного дощу, трісли водяні рури, вандали пошкодили скульптури при вході, коли каса показувала дефіцит... Були й гумористичні моменти, коли, наприклад, одного дня якийсь чорношкірий ,,аристократ'' розбив шибу у вікні, вліз до будинку й не хотів вступитися, бо, мовляв, цей палац — це його власність. Одначе, всі прикрості пішли у забуття під впливом світлих успіхів. Пороги Інституту переступили десятки тисяч, не раз дуже визначних постаттей, а в його приміщеннях відбулись тисячі різних імпрез, більшість з них на високому культурному поземі. Його ім'я, і тим самим актуальність і слушність української справи, стало відомим в усіх закутках вільного світу, а може донеслась і до нашої далекої Батьківщини.

Про популярність свідчить маленький епізод, описаний в дуже популярнім американськім літературнім журналі ,,Ню Йоркер'', число якого за 25-го вересня 1978 року якраз, як пишемо ці рядки, приніс листоноша: коло Колекції (Музею) Фріка, на розі 5-ої евеню і 71-ої вулиці зібралось біля 200 осіб — ентузіястів пішоходів під проводом Карсона Конрада, якого три останні президенти ЗСА називали екзекутивним директором Президентської Ради для Фізичної Справности і Спорту. Ця група вирушила пішки у мандрівку по 5-ій евеню. Затримуючись на розі 79-ої вулиці, провідник групи через гучномовець порадив ,,ось тут, за цим рогом'' зазирнути через скляні двері до Українського Інституту Америки. Хтось із учасників маршруту спитав: ,,Чи там можна побачити шаха?'' І на це одержав відповідь, що це — українська інституція. Той же провідник звернув увагу на красу будинку Інституту та його сусідів, що приміщуються на цій елегантній вулиці.

При цій нагоді не сміємо не згадати, що немалу рекляму УІА, хоч, мабуть, через припадок, зробив відомий журнал жіночої моди ,,Воуг'', де на лівій сторінці одного з його весняних [illegible] фотографію молодої красуні, одягненої у рекламовану сукню. Красуня сперлась на камін у виставовій кімнаті Інституту. З обох боків каміну видно було повішані картини Арки Оленської-Петришин, яка брала участь у тодішній виставці.

Відсуваючи жарти набік, ми мусимо ствердити, що Український Інститут Америки сповнив і дальше буде сповнювати своє завдання української амбасади у вільнім світі. Очевидно, що ще багато труду і матеріяльних засобів треба вкласти, щоб завершити його внутрішню організаційну структуру і до досконалости довести його зовнішню репрезентацію. До цього потрібно спільного зусилля членів інституту і моральної та матеріяльної підтримки української громади.

Урочисте святкування 30-ліття Українського Інституту Америки відбудеться з початком грудня цього року разом із 30-ми Загальними Зборами членів Інституту. Ми надіємось, що його членство, яке складає сьогодні 170 осіб, збільшиться до 200.

[Кінець]

На службі...

(Закінчення зі стор. 1)

нiславівського театру, відтак виїхала до Австрії до Відня. Тут продовжувала науку співу у відомої співачки-педагога Зінґер Бурян. У тому ж часі включилася до театральної групи Йосипа Гірняка та Олімпії Добровольської. Відтак студіювала спів в Моцартеум у Зальцбурзі, а також виступала в українському театрі. Після переїзду до Америки знову п-і Лідія включилася до театральної групи Иосипа Гірняка. Тут, у Ню Йорку, у 1960 році п-і Олімпія Добровольська започаткувала Студію Мистецького Слова. Після п'ятьох років п-і Лідія перебрала керівництво цієї Студії, яка в той час нараховувала 12 студентів. — Сьогодні Студія розрослася і в ній працює 60 молодих адептів українського мистецтва. На прохання батьків, після прем'єри ,,Степовий гість", Студія плянує відкрити новий відділ.

,,Хоча, як важко працювати в існуючих обставинах, але дивлячись на ентузіязм праці молодих адептів мистецтва, на їхнє бажання проявитись у театральній ділянці, навчитись правильної української вимови, я не можу залишити їх, залишити Студії, яка невпинно росте й розвивається. Спільно працюємо, звичайно, вечорами, від 6-ої до 10-ої. Студенти радо віддають багато свого вільного часу, свого відпочинку, відбуваючи проби три й чотири рази тижнево, а часом в суботи і неділі. Деякі з них належать до Студії від ранніх років, від 13-го року життя; сьогодні — багато з тих студентів уже одружені, зайняті щоденною професійною працею, але вони вертаютьсю сюди, щоб далі виступати в театральних постановах або принаймні вряди-годи на принагідних імпрезах, не залишаючи нашого студійного гурту", — з теплою усмішкою згадує своїх учнів п-і Лідія.

,,Але існує і безліч труднощів, — журливо говорить п-і Лідія, — зокрема фінансових, які нам інколи важко подолати. От, хоча б винайм театральної залі коштуватиме нам 1200 дол., не враховуючи оплати за забезпечення, театральні реквізити, оформлення сцени і т. п. Однак, ми надіємося. що усі ті труднощі переборемо, щоб змогти працювати для українського театру, щоб далі розвивати, вдосконалювати українське слово".

Від 1965 року по сьогоднішній день Студія влаштувала 54 імпрези, враховуючи сюди виступи в Літературно - Мистецькому Клюбі та імпрези громадського характеру. Коли згадати найважливіші театральні постанови, то приходиться зокрема відзначити вистави драм Лесі Українки — ,,Лісова пісня", ,,Адвокат Мартіян" та монтаж драматичних творів цього драматурга — ,,Він їм простив". А потім, драми — Спиридона Черкасенка — ,,Казка старого млина'', ,,Єжена Скіба" — ,,Склянка води", Михайла Старицького — ,,Ой, не ходи Грицю", Івана Франка — ,,Іван Вишенський", середньовічнє моралітe — ,,Дійство про кожного", два повні вечори Тараса Шевченка з виступами маестра-корифея українського театру Йосипа Гірняка. Давала Студія також театральні постанови казок: Анатоля Шияна — ,,Летючий корабель", Олекси Сацюка — ,,Цар Ох", а також ,,Снігову царівну", на підставі казки Андерсена; було багато більше театральних постанов цієї в багатьох відношеннях незрівняної і прикладної Студії, та годі їх всіх тут перелічувати.

,,Як бачите, — каже п-і Лідія, — у нас різнорідна тематика з відтворенням різнорідних часів і різнорідний вік виконавців, їхній бо вік поміж 9-30 років. Тому й праці повні руки, але й багато вдоволення моїх виконавців і мого, коли зуміємо відтворити те, про що розповідає час... Сьогодні, — із сколихом радісної іскри у синіх очах, — продовжує п-і Лідія, — ми працюємо над трьома речами: драмою ,,Степовий гість", п'єсою Наталі Забілої ,,Троянові діти", дія якої сягає часів заснування Києва, та над казкою С. Маршака в перекладі Н. Забілої — ,,Дванадцять місяців".

Опісля п-і Л. Крушельницька переходить до пояснення самої постанови драми ,,Степовий гість", зупиняючись над подробицями в її влаштуванні, над історичним тлом цієї драми. В неї оригінал цієї книжки, надрукованої ще в 1897 році. Сторінки її пожовкли і починають розсипатися — це примусило п-і Лідію зробити з неї відбитки. Крім цього вона користується ще іншим виданням цієї драми, надрукованої в Америці 1926 року. І, щоб з найменшими нюансами відтворити добу Хмельниччини, про яку в драмі мова, включно з одягами тодішньої польської шляхти і козацтва, прийшлось перелистковувати безліч книжок, де п-і Лідія знайшла оригінальні портрети в історичних костюмах. Вона також старається дібрати автентичні матеріяли, які відповідали б даному часові, як: брокат, парчу, оксамити, як теж розшукує за театральними реквізитами побуту і щоденного вжитку в тодішніх часах, наприклад, мідяні дзбанки на вино, шаблі, кинджали, тотожні зі збруєю тодішніх часів. Декорації садиби шляхтича Золотницького втримані в білому кольорі із дзиґликами покритими червоним сукном.

Сам сюжет драми, — розповідає далі п-і Лідія, — заторкує часи Хмельниччини, коли то на правобережжі України приходить до зриву проти польської шляхти. Драма розподіляється на п'ять дій з двома перервами. І хоча Борис Грінченко назвав цей свій літературний твір драмою — вона завершується щасливою розв'язкою. Не зважаючи, що її дію пронизують трагічні і сумні моменти, у ній час-до-часу пробивається український дотеп та гумор, які вносять відпруження. У драмі ,,Степовий гість" на канві історичного тла, зіткано мереживо почувань патріотизму, ліричної любови, туги за свободою, але й водночас представлено жадобу панування і багатства польської шляхти, які приводять її до неймовірної жорстокости.

Над завершенням і вдосконаленням цієї драми, — розказує п-і Лідія, — допомагають й інші: п-і Оля Ковальчук-Івасівка — хореограф працює над можливістю поглиблення характеру даної дійової особи, навчаючи виконавців відповідних рухів, міміки обличчя і поведінки; п-і Марійка Шуст займається оформленням декорацій і костюмів; п. Володимир Папуга — технічний інспектор сцени відповідає за її будову; п. Юрко Ґречило — проєктант освітлення сцени, який в цій професії працює і в американських театрах, відповідає за світляні ефекти,

(Зліва): Пані Лідія Крушельницька, керівник Студії Мистецького Слова, під час проби драми ,,Степовий гість" дає вказівки виконавцям цієї вистави, як удекорувати сцену квітами.

він теж є викладачем з цієї ділянки в Мерімонт коледжі в Ню Йорку на драматичному відділі. Спонзором цієї вистави є Т-во ,,Самопоміч" в Ню Йорку.

Розмова кінчається, надходять бо студенти цієї Студії. Деякі врадувані здобутими театральними реквізитами для цієї драми — ось мідяна тарілка, козацький оксамитовий одяг, власник якого запитує п-і Лідію, якою йому фарбою помалювати чоботи, бо в цих, що він має виступати не годиться, вони надто ясної барви. Підходять, вітаючись, запитуючи про справи, пов'язані з їхнім виступом. Мова їхня милозвучна і гарна. Відтак на імпровізованій сцені залі Українського Народного Дому впорядковують крісла, стільці і стіл, готуючись до проби перед прем'єрою, яка, як вже згадано має відбутись у неділю, 28-го жовтня. Година також назначена — 2:30 по полудні — на зразок матіне американських театрів. Це з розмислом, щоб прибувши вчасним пополуднем, кожен зміг подивитися на театральну виставу.

Хвилину ще гомонять, зривається чийсь голосніший сміх, але й той раптово вмовкає, бо п-і Лідія підводить руку і запрошує студентів на імпровізовану сцену. І немов за порухом чародійної палички — всі на хвилину ще торкаються зором п-і Лідії, а тоді прибирають відповідні пози і несуться слова... — відкривається якже інший, окремішній і небуденний, хвилюючий світ, в якому виконавці своїх роль завертаються у часі і стають втіленням героїв драми... Продзвонюють слова одного за одним виконавців, в залежности від дії. І ось вони, ці головні виконавці цієї драми: Орест Кебало — шляхтич Золотницький; Михайло Яблонський, мол.-Ясь; Стефа Назаркевич — Христя; Адріяна Роговська — Ївга; Марта Голюка — Ганна; Андрій Юзенів — Мартин; Андрій Костів — Мусій; Ярослав Шуль — Максим Скидай; Роман Івасівка — Ничипір та проф. Роман Левицький, запрошений гість — бандурист. У групових сценах — дівчата і хлопці. Відіграють вони свої ролі з почуттям дисципліни, серйозно, без зайвих порухів, начебто виключені зі щоденного сьогоднішнього життя, задивлені в минуле... живуть у садибі шляхтича Золотницького, проходжуються його садом... Чергуються запальні патріотичні слова, ліричні розмови закоханих і жорстокі слова помсти... Тільки час до часу, ледь замітно, виконавці перевіряють, дивлячись на режисера чи все гаразд, коли ж не так, повторяють фразу, виправляють.

Пані Лідія, у якої постійна увага над розплянуванням ходу цілої вистави, ввесь час прислуховується до вимови виконавців. Пані Оля Івасівка, яка є на пробі, стежить за грою обличчя, поставою, рухами, поведінкою виконавців, і час від часу підходячи до них, уважливо і терпеливо справляє їхню позу.

Пані Лідія, яка щойно була біля молодих акторів, вже знову зупиняється коло свого столика зі скриптом драми і оживлено говорить про своїх учнів: ,,Ви ж знаєте, що відтворюючи ролі дійових осіб із давнього минулого України, пізнаючи його тут близько, в практиці на сцені, ці молоді актори скорше і краще розуміють сучасне українське життя, бож їм не далекі і не чужі цінноці української культури, з якою вони знайомляться від давніх років на сцені".

Будучи на пробі цих молодих ,,спудеїв" української Мельпомени, можна збагнути звідкіля у п-і Лідії береться вічна снага і охота працювати зі своїми учнями. Бож її успіх куди більший як влаштовування, хай навіть, блискучих театральних вистав і признання авдиторії — вона знайшла зрозуміння і зуміла здобути співпрацю своїх учнів, вона бачить їхню духову потребу бути українським актором і цим самим знаходить вдоволення. коли може допомогти їм утривалити своє місце в українському театрі.

Яке дружнє і безпосереднє відношення студентів Студії до їхнього режисера може засвідчити хоча б такий мінімальний фрагмент, з-поміж багатьох інших, коли Орест Кебало, відіграючи на пробі ролю шляхтича Золотницького з признанням за п-і Лідії заввагу в скориґуванні котрогось із молодих виконавців неправильного вислову, каже: ,,Ви є О'Кей, пані Лідіє!".

* * *

Надворі сутеніє. Пора відходити. На вулиці біля Народного Дому раптом сіро і непривітно. Осінній вітер обриває листки з дерев, і вразивши їх терпким холодом, поспішно жбурляє їх по дорозі. Близько Дому якась жінка торгується із продавцем каштанів, він, мабуть, не погоджується з нею і намагається забрати від неї торбинку з товаром. Хтось всідає до таксі і з лоскотом замикає двері, на що водій накидається грубою лайкою. Переходять розкуйовджені молоді хлопці і дівчата в брудних, обстріпаних штанах — і на очах їхніх ніби поволока. В одного з них перевішений через рам'я радіоприймач — пронизливими, різкими звуками приголомшує прохожих...

Міняються світла з червоного на зелене, можна проходити їздню. І раптово сколихує радісно-хвилююча думка: Яка величезна протилежність світів: І... тут і там ніби однакової молоді люди — тільки ті, що там у будинку Дому — це не бездільна й нічим не зацікавлена отара, а молодий завзятий гурт студентів, який разом із своїм відданим українському мистецтву режисером працює і прямує до точно визначеної мети; це люди, що не лиш у свята, а щоденно на своїх театральних пробах зустрічаються із Україною, з красою її культурних надбань, із усією романтикою її славної спадщини, яка їм вже ніколи не може бути чужа.

Клівленд попрощав В. і П. Камінських

На запрошення Українських Злучених Організацій і ,,Рідної Школи" 12-го жовтня зібралися у Голидей Інн члени Управ товариств, щоб попрощати п-ва Василя і Павлину Камінських, які після 25-річної активної діяльности опускають Клівленд. Товариш із молочарської кооперації інж. І. Фур переповів життєпис, а керівник вечора інж. Р. Возняк, декан о. протоієрей Я. Сірко і речники товариств прощали свого співробітника. Голова УЗО д-р Б. Футей в подяку за працю у громаді від 1953-го року вручив п. В. Камінському пам'яткову плякетку.

С. К.

БРЕЖНЄВ...

(Закінчення зі стор. 2)

ту'' П. Загребельний наводить розмову Брежнєва з секретарем заводу М. Ф. Щербанем, на якому директора І. І. Коробова мали усунути з посади, а перший секретар не погодився. — ,,Як ти думаєш, Михайле Федоровичу, — спитав Леонід Ілліч Щербаня, — чому Чапаєв став легендарним полководцем! — Був хоробрий, відважний, відданий усім серцем революції, — не вельми впевнено відповів той.— Мільйони були віддані, і відважних було надміру. Можна було б ще додати: був зв'язаний з народом, але мільйони вийшли з народу, а Чапаєв один. Чому? Та тому, що біля Чапаєва був Фурманов, комуніст-комісар. Ти над цим ніколи не замислювався? — Якось не доводилось. А чи не здається тобі, що ти також своєрідний Фурманов, а Коробов — виробничий Чапаєв, чи що? — пояснив Брежнєв.

Розмова цікава, вона увиразнює засади, на яких збудована система большевицької сваволі в імперському царстві. В світі, підвладному Брежнєву, є дві категорії людей: всемогучі партійні опікуни на різних щаблях московського царства сваволі і підлеглі їм, унапрямлювані виробники — виробничі роботи, їх звуть ,,совєтськими людьми''. Л. Брежнєв, пошившись у мемуаристи, своїми спогадами, що їх плазуни ,,отечестзенної'' літератури назвали ,,епохальними зразками партійної публіцистики й художньої майстерности'', сотворив пам'ятник своєму владуванню: безпросвітньому, похмурому й шорстокому в історії націй, включених в московське царство.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!